2022 3

Jėzuitai

Mano ir mūsų garbingumas

Jėzuitai

2022 3

JĖZUITAI
Centrinėje Europoje

Mielieji bičiuliai, bendradarbiai, žurnalo „Jėzuitai“ skaitytojai!

Džiaugiamės vėl galėdami Jus pakviesti atsiversti naują žurnalo numerį. Jau tapo įprasta įvadiniu tekstu pateikti tarsi jo kryptį ar pagrindines gaires. Šį kartą skaitant žurnalo straipsnius kviečiu pamąstyti apie pagarbą – Dievui, kūrinijai, kitam žmogui ir sau. Ypač sau. Gal prisiminsime atvejį ar keletą, kai galėjome pasielgti lengviau, paprasčiau, kaip dauguma... Bet iš pagarbos sau pasielgėme kitaip (sąžiningai, teisingai, kaip ragino meilė). Pamąstykime, kas man yra garbingumas, iš ko jo mokėmės, kaip jis pasireiškia ir ką turime mintyse, sakydami, kad žmogus yra garbingas? Ar ir kaip garbingumo sąvoka tiktų apibūdinti instituciją, bendruomenę, šeimą?

T. Vidmantas Šimkūnas, SJ

DVASINGUMAS

1 Mūsų veikimo būdas
2 Sielovados tarnystė
5 Nuostabi malonė
8 VJG alumno portretas
10 Ugdyti brandžią asmenybę
14 Kas yra viltis
22 Knyga apie Šv. Ignaco piligrimų kelią

PROVINCIJOJE

12 Bendruomenės diena
16 VJG sukaktis
20 Jėzuitai grįžo prieš 100 metų
26 Kultūros riteris
27 Istorinių vėliavų atkūrimas
30 Naujas kunigas jėzuitas

Vyr. redaktorius
Vidmantas Šimkūnas, SJ

Redaktorė
Jūratė Grabytė

Dailininkė
Jūratė Karašauskienė

Stilistė
Eglė Gudavičienė

Viršelyje – t. V. Šimkūno nuotr.

T. Vidmantas Šimkūnas, SJ

Mūsų VEIKIMO BŪDAS

Manau, kad daugelis žurnalo skaitytojų yra girdėję posakį „mūsų veikimo būdas“, aptinkamą jau ankstyvojoje jėzuitų korespondencijoje, Draugijos steigimo ir kituose dokumentuose. Nuo šv. Ignaco laikų iki šiandien jis laikomas jėzuitiškos tapatybės ženklu. Nors ši sąvoka niekada nebuvo tiksliai apibrėžta, jėzuitai jai visuomet teikė ypatingą svarbą, apibūdindami konkrečią tikrovę. Pirmieji jėzuitai ją vartojo kalbėdami apie požiūrį, susijusį su gyvenimo ir tarnystės patirtimi, kuria jie dalijosi ir kurios siekė. Šia sąvoka jie ne tiek norėjo išsakyti, ką nuveikė savo bendruomenėse ir apaštaliniuose darbuose, bet tai, kaip gyveno ir dirbo, kaip priėmė sprendimus ir juos vykdė... Galima sakyti, kad plačiąja prasme ši sąvoka išreiškia jėzuitų gyvenimo būdą. Draugijos Konstitucijose ji siejama ir su konkretesniais instituciniais principais bei veikimo taisyklėmis.

Manau, kad jėzuitiška „mūsų veikimo būdo“ koncepcija galima kūrybingai vadovautis ir šiandien, ir ne tik jėzuitams. Ji mane drąsina kelti prasmingus klausimus ir skatina provokuoti pamąstyti, pavyzdžiui, sužadėtinius, atėjusius pasikalbėti apie būsimą santuoką. Sužadėtinių anketoje tarp daugelio kitų yra klausimas: „Ar nuolat praktikuojate tikėjimą?“ Dauguma mano, kad klausiama, ar lankai bažnyčią sekmadieniais. Todėl vieni iš karto atsako „taip“, kiti – „per šventes...“ Retas kuris pagalvoja apie kitas gyvenimo sritis nei ėjimas į bažnyčią sekmadieniais. Kad ir koks neaiškus būtų klausimas, kad ir koks paikas būtų spontaniškas atsakymas, vis tiek jis gali tapti gilesnio pokalbio pradžia, proga klausti ir provokuoti sužadėtinius pamąstyti, kokia bus jų šeimos krikščioniška aplinka, ką jie veiks sekmadieniais ir per šventes, kam skirs laiką, kokius lūkesčius puoselėja, ar pagalvojo, kad netrukus savo vaikams turės perduoti krikščioniškas tradicijas ir tikėjimo turinį? Ar jie kada nors meldžiasi kartu, o gal prisimena, kokią paskutinę knygą skaitė apie tikėjimą? Kaip abu spręs paprastas ir sudėtingas problemas? Visa tai apima talpus klausimas, koks bus jūsų veikimo – gyvenimo – būdas. Žinoma, klausimas sužadėtiniams apie tikėjimo praktikavimą neišsemia jėzuitų „veikimo būdo“ gelmės ir turtingumo, bet parodo, kad ši koncepcija gali būti universali ir aktuali.

Jėzuitų veikimo būdas kyla iš Dvasinių pratybų, per jas išaugusio ir vis gilėjančio santykio su Jėzumi, dvasių atpažinimo ir viso jėzuitiško ugdymo būti indiferentiškam, pagarbiam, atviram, kūrybingam bei laisvam kiekvienoje situacijoje. Mūsų veikimo būdas visada skatina ieškoti didesnės Dievo garbės bei naudos sieloms, tarnauti Bažnyčioje ten, kur labiausiai reikia, kur veda klusnumas, misija ir meilė....

Galbūt galima išdrįsti, galbūt prasminga klausti ir kviesti skaitytoją pamąstyti, o koks yra tavo veikimo būdas?..

Panaudota ses. Aistės Balčiūnaitės, SJE, nuotr.

Rūta Grigas

Ką reiškia kvietimas į sielovados tarnystę...

Užaugau ir didesnę gyvenimo dalį praleidau JAV, netoli Čikagos. Tėveliai buvo pamaldūs ir aktyvūs Indianos Harboro miestelio lietuvių parapijos nariai. Dalyvauti sekmadienio Mišiose, priimti sakramentus, mokėti maldeles, pareigingai atklūpoti trumpas, vaikams skirtas adoracijas ir giedoti Mišias lotyniškai – man visa tai buvo artima ir miela. Vadinčiau save „ritualine tikinčiąja“.

Kai ėmiau labiau domėtis Lietuva, jos istorija bei kultūra, tėtis pradėjo kas šeštadienį vežioti į aukštesniąją lituanistinę mokyklą, įsikūrusią jėzuitų Jaunimo centre Čikagoje. Mane traukė ir domino jėzuitai, jų kritinis mąstymas, atvirumas visiems ir gebėjimas prasmingai bendrauti su įvairaus amžiaus žmonėmis. Mokiausi, bendravau ir mylėjau visus mokytojus, skautų kapelionus bei studentus, besirengiančius tapti kunigais jėzuitais. Ilgas gyvenimo kelias mane sieja su t. Antanu Saulaičiu. Ir dabartinėje gyvenimo stotelėje gera būti drauge.

Pagal profesiją esu *speech language pathologist*. Pavadinimą sunku tiksliai išversti, tai neurologinių sutrikimų turinčių žmonių nuo mažens iki senyvo amžiaus diagnostika ir gydymas. Mano specialybė – ankstyvoji vaikų raida. Šiuo metu konsultuoju Amerikos tarptautinėje mokykloje Vilniuje. Čikagoje turėjau savo klinikinę praktiką, kurią teko nutraukti susirgus vyrui.

Dievo keliai mums nežinomi, tačiau kiekvienas asmeniškai esame kviečiamas keliauti jo nutiestu keliu. Kaip tai darysime, priklausys nuo mūsų pačių. Kvietimą į šią kelionę aš gavau prieš trejus metus. Tuo metu mano kelias buvo nuklotas nepajudinamų „luitų“. Slaugiau paskutinę žemišką kelionę pradėjusį savo mylimą vyrą. Supratau, kad nieko daugiau negaliu, kaip tik melstis. Nuoširdžiai meldžiau Dievą paimti mano vyrą be kančių ir maldoje pažadėjau Jo darbams atiduoti save, nes nieko daugiau neturiu. Į mano maldas Viešpats atsiliepė ir atsiuntė į mūsų namus jėzuitą t. Eugenijų Puzynią. Bendravimas, palydėjimas ir sakramentų suteikimas buvo kupinas dvasingumo, atvirumo ir tapo dovana man. Vyras išėjo ramus ir giliai priartėjęs prie Dievo.

Lydima šio stebuklo atvykau į Lietuvą, ir Dievo ranka nuvedė mane į Šv. Jonų bažnyčią, kurioje prasidėjo mano kelionė į sielovados tarnystę. Raginama t. Eugenijaus, pradėjau lankyti Šventojo Rašto būrelį, dalyvauti Šv. Jonų bažnyčios bendruomenės Mišiose, rekolekcijose ir pati stengiausi prisidėti prie Mišių ir užsiėmimų studentams. Taip atsivėrė durys ir į labiausiai pažeistų žmonių širdis, galėjau padėti joms gyti ir augti meile. Pradėjau labiau gilintis į ignaciškąjį dvasingumą ir ugdymą, pati panorau „išgirsti ir priglausti“ kitą žmogų. Dažnai bendraudami su kitais turime polinkį patarti ar pamokyti... Išgirsti kitą ir leisti žmogui išsisakyti yra nelengva, bet tai kiekvienam atveria kelią į savęs atradimą. Išmokau „kitaip“ melstis, labiau jausti, suprasti ir siekti artimesnio santykio su Dievu. Šį ieškojimą daugelis vadina dvasingumu, man tai reiškia daugiau – vidinį savęs formavimą, kuris ne visuomet susietas su dievoieška.

Tuo metu Vilniaus universiteto kapelionu tapęs t. Eugenijus pradėjo burti atsakingai atrinktus tikinčius savanorius į Sielovados komandą. Ši grupė buvo sudaryta atsižvelgiant į asmens tikėjimo patirtį ir vertybinį pamatą. Jos misija – liudyti krikščioniškas vertybes ir tarnyste išreikšti rūpestį kiekvienu asmeniu, bendruomene bei aplinka. Šiuolaikiškos ir atviros akademinės sielovados vizija yra atsiliepti į asmens dvasinius poreikius, skatinti asmeninį ugdymą(si), išgirsti kitaip mąstančius ir megzti dialogą su jais, sudaryti erdvę ir siūlyti priemones dvasiniam augimui.

Jau trečius metus Sielovados komanda kūrybingai ieško ir įgyvendina įvairius sumanymus, pvz., visiems atviras gegužines pamaldas universiteto Botanikos sode su asmeniškais pasivaikščiojimais išklausant, kai kitam skaudu ar sunku. Tiesiog pabūnant kartu... Arba projektą, sudarantį galimybę pabendrauti šeimoms su įvairių poreikių turinčiais vaikais, sėkmingai gyvuojantį jau antrus metus. Jame dalyvauja įvairių Vilniaus universiteto fakultetų studentai savanoriai, mano parengti pagal ankstyvos intervencijos ugdymo principus, kaip žaisti ir bendrauti. Vyksta atskiros ignaciškojoje jaunimo programoje *Magis* dalyvaujančių studentų Mišios su Evangelijos apmąstymu, advento bei Vėlinių vakarai VU bendruomenei, išvykos ir rekolekcijos, Mišios su agape VU dėstytojams ir darbuotojams. Taip pat organizuojamos konferencijos tarpreliginio dialogo bei jautriais socialiniais klausimais, koncertai ir kiti renginiai. Tai – tik maža dalis sielovados darbų.

Atsiliepti į Dievo kvietimą buvo nelengva. Tačiau kartais mažiausia šypsenėlė ar rankos palietimas atneša ramybę kitam. Žinoti, kaip ir kada atverti kito širdį, yra rimta užduotis, bet man miela ir teikianti džiaugsmo. Dabar esu VU kapeliono Sielovados komandos koordinatorė ir tarnauju su dideliu noru. Man sielovada tapo gyvenimo būdu. Padėdama kitiems pajudinti savuosius „akmenėlius“, su džiaugsmu savo kelyje skinu „žiedelius“.

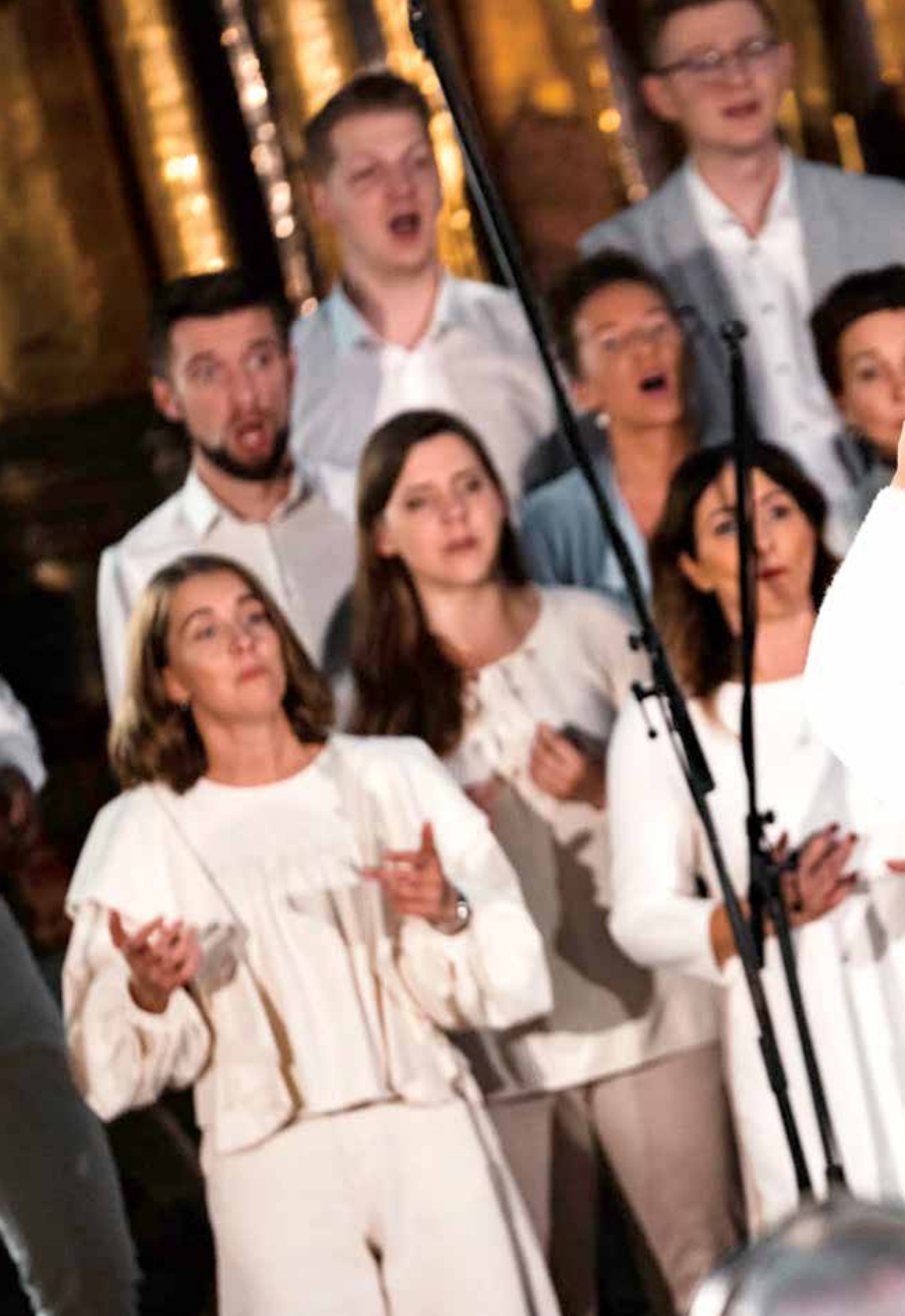

Kristina Žaldokaitė

Nuostabi malonė

Amazing grace, how sweet the sound
that saved a wretch like me!
I once was los, but now I'm found;
was blind but now I see.

2001-ųjų rudenį atvykau į Vilnių tarsi į svajonių miestą. Ketinau studijuoti chemiją, tačiau iškart buvau nusprendusi, kad šalia studijų ieškosiu vietos, kur galėčiau dainuoti. Dairiausi choro ar ansamblio, kurio programoje vyrautų neklasikiniai kūriniai. Po ilgų klausinėjimų ir ieškojimų netikėtai viena pažįstama užsiminė apie „kažkokį ansamblį", kuris „kažką ten dainuoja". Nieko daugiau nežinodama ir nieko nesitikėdama nuvykau į jų repeticiją. Išgirdau, kad jie dainuoja man nelabai pažįstamą, bet labai įdomią muziką. Tai nebuvo džiazas, bet ir ne klasika. Man paaiškino, kad tai gospelo muzika, tokia kaip filme „Netikra vienuolė". Tapo aiškiau. Nusprendžiau pabandyti ir prisidėjau prie chorelio. Tada viskas ir prasidėjo.

Choro repeticijos vyko J. Tallat-Kelpšos konservatorijoje, kur galėjau stebėti, kaip panašaus amžiaus jaunuoliai mokosi muzikos, rengiasi tapti profesionaliais muzikantais. Mane tai žavėjo ir traukė taip stipriai, kad teko sau pripažinti, jog chemikės iš manęs nebus. O choro repeticijose jausdavausi taip, tarsi laikas sustoja ir aš valandai tampu laimingiausiu ir laisviausiu žmogumi pasaulyje. Kartą choro vadovas Jonas pakvietė padiriguoti mūsų chorui giesmę, ir su didele nuostaba suvokiau, kad man tai ne tik patinka, bet kažkodėl ir sekasi. Taip atradau ir muziką, kuri man nepaprastai patiko, ir naują savo talentą, apie kurį iki tol nieko nenutuokiau.

Gospelo muzika patiko ir daugybei kitų jaunų žmonių, tad mūsų choras nuolatos augo. Vieną dieną vadovas Jonas pasakė dalijantis chorą į dvi dalis. Viena jų dirbs taip, kaip ir iki šiol, o kitai vadovausiu aš, ir mes kiekvieną sekmadienį giedosime per Mišias Šv. Jonų bažnyčioje. Patikino, kad bažnyčioje mūsų laukia ir viskas bus gerai. Pamenu, širdis nusirito į kulnus, o paskui pasidarė kiek juokinga: aš? vadovausiu chorui? Mišios? kokios dar Mišios?! Tačiau geriau pagalvojusi supratau, kad kaip bijau, lygiai taip pat noriu tokio iššūkio. Taip prasidėjo įdomioji kelionės dalis.

Paskutiniąkart Mišiose buvau buvusi su muzikos mokyklos choru. Prisiminiau, kad giedojome kažką lotyniškai ir dar „Marija, Marija" – giesmę, kurioje buvo ne mažiau kaip 27 posmeliai (buvo, aišku, tik 6, bet mums atrodė, kad ji begalinė). Ir viskas, apie Mišias daugiau nieko nežinojau. Supratau, kad reikia pasiruošti, tad bažnyčią lankančios draugės pasiklausinėjau, apie ką tos Mišios ir kurioje vietoje ką reikėtų giedoti. Gavusi apytiksles gaires, išrinkau giesmes. Vietoje „Kyrie" mes giedojome giesmę, prašančią, kad Dievas vestų per sunkumus. Psalmės vietoje giedodavome visada tą pačią giesmę, parašytą 121 psalmės žodžiais. Vietoje „Dievo avinėli..." skambėdavo giesmė „Worthy is the Lamb". Žodžiu, giesmės tarsi „į temą", nes nė vienos

liturginės giesmės nemokėjome, bet į jas sudėdavome labai daug širdies ir muzikinės kokybės – juk repetuodavome po tris kartus per savaitę.

Nors žmonės kalbėdavo, kad kažką negerai darome per Mišias, kad neva tokia muzika netinkama, vis prisimindavau tėvo Antano Saulaičio šypseną. Jis klausydavosi mūsų giesmių ir šypsodavosi, išlydėdavo mus iš bažnyčios plačia mylinčio ganytojo šypsena. Buvau įsitikinusi, kad jei tėvas Antanas mus taip palaiko, matyt, kažką darome ir gerai.

Kartu jaučiau, kad bažnyčia tampa namais, o tos giesmės apie Dievą žadina manyje tai, ko net ir pati nepažįstu. Kartais koncertuose matydavau, kad klausydami giesmių žmonės verkia. Kartais patys choristai graudindavosi. Pati giedodama gospelą patirdavau tokią didelę laisvę, kokios niekur kitur neradau. Tad, nepaisant nepalankių žvilgsnių, televizijos laidų apie netinkamą mūsų giedojimą ar net kartais tiesioginio varymo iš bažnyčios („na jau angliškai mano bažnyčioje tai jūs nedainuosit!“), buvau įsitikinusi, kad tai, ką darome, yra gera.

Tuo tarpu pasaulietinėje erdvėje mes visur buvome labai laukiami. Mano vadovaujamas choras buvo pavadintas „Sounds in G“, ir prasidėjo mūsų muzikinė kelionė po koncertų sales, televizijų ir įrašų studijas. Dažnai sulaukdavau klausimo, ką reiškia tas „in G“. Buvau girdėjusi gospelo giesmę, kurioje į Jėzų buvo kreipiamasi sutrumpintu vardu – *thank you, Jee*. Tada pirmą kartą gyvenime susimąsčiau, o kas, jeigu Dievas – ne toli danguje sėdintis teisėjas ir baudėjas, bet mano draugas, į kurį net galiu kreiptis sutrumpintu vardu? Taip, kaip draugai mane vadina ne Kristina, o Kriste. Pirmąkart susimąsčiau, kad toks Dievas gal man visai patiktų, tokį jį gal net ir norėčiau pažinti. Nieko nuostabaus, kad galvojant pavadinimą chorui, kuris niekaip nepritampa Bažnyčioje, bet gieda apie tą patį Dievą, šis trumpinys atrodė tinkamas. Norėjau giedoti apie Dievą, kuris artimas kiekvienam gyvenimo etape. Ir kokia Nuostabi

Malonė – tokį Jį ir pažinau savo atsivertimo akimirką 2009-aisiais...

Tų metų gegužės 1-ąją sutikau Gyvąjį Dievą, kurio begalinė meilė iš esmės pakeitė mane ir mano gyvenimą. Staiga pradėjau iki smulkmenų suprasti Šventąjį Raštą, ir Bažnyčia man nušvito visai kita šviesa. Drauge teko pamažu suvokti, kad vis dėlto mūsų giedojimas per Mišias nėra labai tinkamas. Tais metais įkūriau Šv. Jonų bažnyčios chorą, trokšdama, kad jis būtų atviras visiems jauniems žmonėms ir kartu suprastų savo tarnystę per šv. Mišias. Išmokome liturgijai tinkamų giesmių, gilinomės, kada ir kodėl jos giedamos, mokėmės giedoti psalmes, klausėme mokymų apie šlovinimą ir drauge mėgavomės gospelo muzika. Atsirado daugiau jaunų žmonių, kurie atėjo į bažnyčią lydimi ir vedami šios muzikos.

Ir tada, ir dabar esu įsitikinusi, kad jei mane Dievas vedė savęs link per šią muziką, jis tą gali padaryti ir kitiems. Dėl to Šv. Jonų bažnyčios gospelo choras buvo ir bus atviras visiems norintiems giedoti – tikintiems ir netikintiems. Choro nariai neprivalo papildomai lankyti kitų Mišių, tačiau visada kviečiu duoti sau galimybę ir ateiti dar bent kartą. Smagu matyti, kaip iš lėto kai kuriems iš jų bažnyčia tampa namais, o Dievas – Tuo, kuris yra ne toli padangėse, o visai čia pat.

Manto Repečkos nuotr.

Goda Sungailaitė,
VJG XIII laidos alumnė

Jėzuitų gimnazijos alumno portretas

„Vilniaus jėzuitų gimnazijos misija – ugdyti asmenis, atsidavusius kitiems, gebančius lavintis visą gyvenimą ir puoselėjančius tikėjimo, mokslo ir kultūros dialogą modernioje visuomenėje.“ Taip pristatoma mano mokykla pasauliui. Skambus šūkis, aukšti siekiai, o ką gauna kiekvienas, baigęs jėzuitų gimnaziją?

Manau, kad tai, kas bendra visiems jėzuitų gimnaziją baigusiems alumnams, yra skirtingi ir originalūs pasirinkimai. Mūsų nesudėsi į vieną dėžutę, mūsų istorijos dinamiškos ir nenuspėjamos. Mes renkamės ir prestižines, ir „nišines“ specialybes. Skubame studijuoti, įsitvirtinti darbo rinkoje, tačiau ir neskubame, ieškome, reikalui esant, keičiame pasirinktus karjeros kelius. Mes vadovaujamės principais bei nuostatomis, gautomis tiek mokykloje, tiek šeimoje. Dažnai ir nesuvokiame gimnazijos įtakos savo gyvenimui. Tad jėzuitų gimnazijos alumno portretų būtų tiek, kiek ir pačių alumnų, o jų yra šimtai ir tūkstančiai. Pažiūrėjus plačiau – ir dešimtys, šimtai tūkstančių jėzuitų mokslo įstaigas baigusių alumnų. Ar mus visus kas nors vienija? Į šį klausimą bandžiau atsakyti šią vasarą dalyvaudama pasaulio jėzuitų alumnų kongrese Barselonoje. Sutikau pačių įvairiausių žmonių, ta įvairovė tik patvirtino, kokie esame skirtingi ir vis tiek renkamės stovėti po viena jėzuitų alumnų vėliava. Mes visi vertiname tai, ką gavome iš jėzuitiško auklėjimo. Sunku tiksliai apibrėžti, galiausiai, tai išties labai individualu. Tačiau norėčiau pasidalinti tuo, ką aš jaučiuosi gavusi ir kaip tai toliau veikia mano gyvenime.

Pirmiausia, gavau „šiltnamio“ sąlygas formuotis kaip asmenybė. Prie to prisidėjo mokytojai, jų rūpestis ir kasdienės pastangos tiek dėstant dalyką, tiek ir po pamokų. Didelę įtaką darė sielovados programos, kuriose gvildenami klausimai, kuriami santykiai atskleidė, kokią saugią erdvę augti mes turime. Klausimai ir refleksijos. Dėmesys kiekvienam ir skatinimas mąstyti ne tik apie save, bet ir apie mus supantį pasaulį, apmąstyti asmeninę patirtį, suvokti savo vertybes ir gryninti siekius. Visa tai gavau ir tai iš tikro buvo jaukus, saugus šiltnamis, iš kurio išėjus buvo sunku integruotis kitoje aplinkoje. Norėjosi tęsinio tiek puoselėjant vertybes, tiek kuriant santykius, o patekau į Teisės fakultetą, kur manęs laukė asmeninio dėmesio, vertybinio požiūrio į dėstomą dalyką ir bendrystės jausmo su studijų draugais sausra. Šį „šiltnamio efektą“ jaučiu iki šiol. Suprantu, kad iš tikro nenorėjau išeiti iš gimnazijos, tad vis rasdavau progų grįžti kaip vadovė į rekolekcijas ar kaip alumnė, besidalijanti savo patirtimi ir kviečianti dalyvauti alumnų organizuojamuose renginiuose. Kol galiausiai, baigusi teisės

studijas, gavau darbo pasiūlymą gimnazijoje ir iškart sutikau. Pradėjusi nuo projektų, turėjau progą pavaduoti anglų kalbos mokytoją ir atrasti savo pašaukimą mokyti. Gimnazija toliau manimi rūpinosi ir, padarius šį atradimą, leido, skatino augti. Jau penkeri metai mokau anglų kalbos ir išleidau į pasaulį savo pirmąją auklėtinių kartą. Jaučiu, kad ir toliau čia būdama, dirbdama augu, kad turiu erdvę reikštis, kad esu saugi klausdama ir mokydamasi. Su „šiltnamio efektu“ susijęs ir privilegijuotumo jausmas. Suprantu, kad turėjau išskirtinai geras sąlygas augti, mokytis, megzti ryšius, puoselėti pomėgius ir visapusiškai lavintis. Tuo pasirūpino mano tėvai, paskatinę stoti į Jėzuitų gimnaziją, sudarę sąlygas mokytis ir toliau palaikę bei besąlygiškai mylėję. Tuo rūpinosi ir gimnazija, organizuodama formalųjį ir neformalųjį švietimą, sielovadinį ugdymą bei socialinę praktiką. Gerai suvokiu, kad ne visiems ir ne visur skiriama tiek dėmesio visapusiškam asmenybės ugdymui.

Antra, ką galiu įvardinti kaip gimnazijos pasėtą ir sudygusią sėklą, yra noras veikti, noras keisti ir noras kurti. Šūkis „Siekiantiems begalybės“ kiekvieno alumno istorijoje įgauna skirtingą turinį. Mano atveju, noras vis daugiau veikti, save įprasminti, dovanoti ir dalintis turimomis dovanomis reiškiasi per savanorystę. Dar mokykloje savanoriavau pas Motinos Teresės seseris, Pal. Jurgio Matulaičio dienos centre, Lietuvos ir pasaulio jaunimo dienose, vėliau, jau studijuodama, – ateitininkų, Tiberiados bendruomenėse ir mūsų gimnazijos organizuojamose stovyklose. Ir dabar noras savo laiką ir įgūdžius skirti prasmingai neatlygintinai veiklai niekur nedingęs, savanoriauju „Jaunimo linijoje“. Nuo privalomos socialinės praktikos prasidėjusi mano savanorystė davė apčiuopiamų vaisių formuojantis nuostatoms ir vėliau jau sąmoningai renkantis, kaip išnaudoti savo laiką. Nuolatinis noras keisti, kurti atvedė ir prie organizacinių veiklų, pvz., savanorystė tradicinių šokių stovykloje – prie stovyklos, o vėliau ir atskiro festivalio organizavimo. Savanorystė vaikų stovyklose – prie jų rengimo, naujų programų kūrimo ir įgyvendinimo. Jaučiu norą veikti, kai aplinkui tvyro neveiklumas, organizuoti, kai kyla idėjų ir matau, kaip jas būtų galima įgyvendinti ar pradėti naujus projektus (mokytojų pasirodymai mokinių šventėse, naujos stovyklų programos, nuoseklus vadovų rengimo procesas, kelionės ir iššūkiai su auklėjamąja klase). Gera suvokti, kad turiu potencialą veikti, kurti ir drauge jausti atsakomybę, savo jėgas ir gebėjimus skirti prasmingoms, naudingoms veikloms.

Trečia gimnazijos dovana, kurią jaučiuosi gavusi ir įsisavinusi, yra kvietimas būti nuoširdžiai atvirai sau ir kitiems. Su tuo susijęs ir maksimalus pašaukimo ieškojimas, siekis nepasilikti ten, kur nedega širdis, ieškojimas veiklų, žmonių ir erdvių, kur jausčiau visiškai save įprasminanti, išreiškianti ir auganti. Nuoširdumas bendraujant su kitais susijęs su savęs pažinimu ir priėmimu, savo stiprybių ir ugdytinų vietų atpažinimas, buvimas autentiškai. Tikiu, kad to pradmenys buvo sudėti gimnazijoje ir mano šeimoje. Padėtas geras pamatas, o vėliau suvokta ir atsakomybė už tai, kad pasėtos vertybės gyventų manyje ne tik žodžiais, bet ir darbais. Nors dažnai pagaunu save postringaujant, mokant ir deklaruojant, bet stengiuosi atvirai savęs perklausti, ar veiksmais liudiju tai, ką kalbu. Minčių ir darbų vienovės siekis visose gyvenimo srityse: santykiuose su draugais, šeima ir sužadėtiniu; mokyklos kontekste – bendraujant su mokiniais, auklėtiniais, stovyklų vadovais ir kolegomis. Kaip man tai sekasi? Dinamiškai. Bet tikiu, kad sąmoningumas ir branda auga, noras tobulėti yra, tad reikia tik atkaklumo bei kantrybės.

Apibendrindama tai, ką man davė Vilniaus jėzuitų gimnazija, galiu aiškiai pasakyti, kad gavau daug. Saugumas, savo išskirtinumo suvokimas, socialinis aktyvumas, nuoširdumas, atkaklumas siekiant savų tikslų, noras būti su kitais ir dėl kitų. Savo pasirinkimais jaučiu toliau tai auginanti. Ar kiekvienas jėzuitų gimnazijos alumnas pasakytų tą patį? Nežinau, reikėtų kiekvieno ir paklausti...

Siekis – ugdyti brandžią asmenybę

Centre – kolegijos direktorius A. Anužis

Šv. Ignaco Lojolos kolegija – katalikiškos krypties neuniversitetinė aukštoji mokykla – buvo įsteigta 2010 m. Jos steigėjai – Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincija, Kauno arkivyskupija ir UAB „Ortopedijos klinika“. Pradėjusi nuo vienos studijų programos, skirtos rengti ortopedus, kurių tuo metu ypač trūko, šiuo metu kolegija kviečia rinktis aštuonias studijų programas. Be jau minėtų ortopedijos technologų, čia dar rengiami grožio terapijos, kulinarinio meno, skubios medicinos pagalbos, socialinio darbo, svetingumo vadybos, sielovadinės rūpybos bei įvaizdžio dizaino specialistai. 2022-ųjų rudenį mokslo metus pradėjo 485 studentai, o per visą gyvavimo laiką kolegiją baigė 749 absolventai.

Kas sieja šias, atrodytų, tokias skirtingas studijas ir jas pasirinkusius studentus? Pasak kolegijos direktoriaus dr. Aivaro Anužio, tai įrašyta pačiame jos pavadinime: mokymosi ir ugdymo procesas visose studijų programose čia paremtas ignaciškąja pedagogine paradigma, kuria remiasi ir vadovaujasi visos jėzuitiškos mokymo įstaigos ir kuri apima kontekstą, patirtį, apmąstymą, veiksmą ir įvertinimą. Kadangi ignaciškasis ugdymas iškelia žmogui aukščiausią idealą, svarbu siekti daugiau negu eilinio studento išsilavinimo. Ignaciškasis *magis* (daugiau) apima ne tik akademinius dalykus, bet ir visapusišką ugdymą, įvairiose socialinėse programose skatinantį auklėtinius krikščioniškai patarnauti artimui.

Nors kolegijoje akademiniai reikalavimai studentams išties aukšti, dėl ko ją baigia anaiptol ne visi įstojusieji, o absolventai itin laukiami darbdavių, svarbiausias čia yra žmogiškosios brandos formavimas, kritinio mąstymo ugdymas ir jaunų žmonių parengi-

mas gyvenime daryti teisingus pasirinkimus, paremtus krikščionišku vertybiniu pamatu. Jis būtinas bet kokios profesijos žmogui, siekiančiam tapti ne tik geru specialistu, bet ir atsakingu, sąmoningu savo bendruomenės atstovu bei visuomenės piliečiu, norinčiu įprasminti gyvenimą ne tik susikuriant gerovę sau, bet ir tarnaujant kitiems.

Direktorius A. Anužis prisimena, kad kolegijos gyvavimo pradžioje, kai joje dirbo tik grupelė bendraminčių, katalikiškasis ugdymo aspektas čia buvo ypač pabrėžiamas: diena prasidėdavo bendra malda, dalyvavimas Mišiose, rekolekcijose ir pan. buvo privalomas. Ilgainiui tapo aišku, kad studentams patraukliau tai, ką jie patys gali laisvai rinktis. Per dešimtmetį kolegijoje atsirado sielovadininkai, siūlantys įvairias dvasinio augimo ir tobulėjimo galimybes – savanorystes, rekolekcijas, piligriminius žygius, ignaciškojo jaunimo programą Magis. Dalyvauti tokiuose renginiuose daugumai jau tapo įprasta. Neretai kitus įtraukiančios iniciatyvos kyla ir iš pačių studentų.

Mokslo metų pradžioje naujiems studentams numatytas įvadas į profesinės veiklos studijas, padedantis susiorientuoti studijų ir ugdymo procese. Jį veda direktorius drauge su kolegijos kapelionu bei dėstytojais. Studijuoti priimami bet kokį tikėjimą išpažįstantys ir įvairių įsitikinimų turintys žmonės, iš jų prašant tolerancijos krikščioniškoms vertybėms. „Šiandien jaunam žmogui labiausiai trūksta pagalbos, kaip ir ką gyvenime pasirinkti, kur save nukreipti. Reikia kritinio mąstymo ir tam tikro dvasinio stabilumo, kad suvoktum, ar tavo pasirinkimas pasitarnaus bendram labui. Tą suformuoti ir padeda ignaciškoji pedagogika, kurios principais paremta ignaciškoji lyderystė. Jai dabar skiriame itin didelį dėmesį, nes tik dėl kitų veikiantis žmogus gyvena visavertiškai“, – sako Aivaras Anužis.

Į ignaciškosios lyderystės principus, tuometinio jėzuitų provincijolo t. Gintaro Vitkaus išsiųstas, dvejus metus Ispanijoje, Italijoje ir Libane kartu su jėzuitais bei pasauliečiais iš viso pasaulio pirmiausia gilinosi pats kolegijos direktorius. Vėliau įvairiuose seminaruose ir kursuose, rengtuose užsienyje ir Lietuvoje, dalyvavo dauguma kolegijos darbuotojų. Dabar kolegijoje ignaciškoji lyderystė dėstoma kaip laisvai pasirenkamas studijų dalykas. Į klausimą, kodėl ji tokia svarbi, jei lyderystę siekiama padaryti privaloma disciplina visose studijų programose, A. Anužis atsako, kad išmokus įvertinti savo patirtį, ją kritiškai apmąstyti krikščioniškame vertybiniame kontekste ir vėliau veikti, siekiant savo veiklą įprasminti, svarbu kiekvienam žmogui, būsimam savo srities profesionalui. Lyderiavimas – ne lipimas kitiems per galvas, kaip dažnai manoma, o gebėjimas atskleisti savo bei kitų geriausias savybes ir jas tinkamai nukreipti bendram labui. Dažnai matome tik aktyviausius lyderius, bet svarbūs ir tie pasyvieji, kurie palaiko ir paremia kitus. „Visų mūsų, puoselėjančių ignaciškąjį dvasingumą, siekis yra visose mūsų veiklose atpažinti veikiantį Dievą ir pirmąją vietą bei lyderiavimą užleisti Jam“, – primena A. Anužis ir teigia, kad šv. Ignaco Lojolos vardą turinčiai kolegijai ypač džiugu į gyvenimą išleisti laisvus, ambicingus ir brandžius žmones, besistengiančius veikti ir gyventi taip, kad per tai realiai būtų jaučiamas Dievo buvimas žemėje.

Jūratė Grabytė

Bendruomenės diena – vienybė įvairovėje

Gražvydas Bareišis ir misijos bendradarbė ses. Laimutė Kabišaitytė, MVS

Viena svarbiausių Lietuvos jėzuitų misijoje yra išeivijos lietuvių sielovada Jungtinėse Amerikos Valstijose. Jėzuitai nuo seno kviečiami kapelionauti įvairiose stovyklose ir teikti dvasinius patarnavimus visų kartų imigrantams iš Lietuvos. Šiandien pagrindinis šio apaštalavimo centras yra Palaimintojo Jurgio Matulaičio misija Lemonte, Čikagos priemiestyje, kur nuo 1989 m. veikia lietuviška parapija, neturinti apibrėžtos teritorijos – į Pal. J. Matulaičio misiją dalyvauti Mišiose ar įvairiose veiklose gali atvykti ir tai daro lietuviai iš įvairių Čikagos priemiesčių ir net aplinkinių valstijų.

Rugsėjo 11 d. į Pal. J. Matulaičio misiją ir Pasaulio lietuvių centrą Lemonte atvyko tautiečiai net iš Kanados, Austrijos, Lietuvos... Kodėl? Nes čia surengta tradicinė Bendruomenės diena – renginys, po devynerių metų pertraukos subūręs per 500 lietuvių bei jų bičiulių ir visokeriopai pateisinęs renginio devizą „Esame vieni dėl kitų“. Kai kuriems šventės dalyviams tai galėjo būti vien gražūs žodžiai skelbime, tačiau turint išskirtinę galimybę atvykti į Lemontą keliomis dienomis anksčiau ir bent iš šono stebint paskutinius pasirengimo darbus neįmanoma nepastebėti žmonių bendrystės. Tas tikros bendrystės jausmas apėmė ir kiekvieną, tą sekmadienio rytą atvykusį į Ritos Riškus salę Pasaulio lietuvių centre. Čia skirtingus įvairių gyvenimiškų patirčių turinčius ir įvairioms organizacijoms atstovaujančius žmones suvienijo ir bendra malda per Mišias, kurias aukojo tėvai jėzuitai – misijos kapelionas Vaidas Lukoševičius ir iš Lietuvos atvykęs Vidmantas Šimkūnas.

Krikščioniška bendrumo dvasia yra persmelkusi JAV lietuvių bendruomenę. Čia visos organizacijos vienaip ar kitaip remia ir palaiko viena kitą, aukoja paramos organizacijoms Lietuvoje, rūpinasi jaunimo ugdymu, taip įprasmindamos savo ateitį. Bendrystę akivaizdžiai liudijo Bendruomenės dienos organizatorių komanda su Pasaulio lietuvių centro ir Pal. J. Matulaičio misijos darbuotojais ir savanoriais priešakyje. Prie jos svariai prisidėjo ir šventės rėmėjai, kuriems netrūko padėkos žodžių.

Simboliška, kad Pal. J. Matulaičio misijos koplyčia yra Pasaulio lietuvių centro pastato viduryje ir realiai užima dvasinio centro vietą bendruomenės gyvenime. Simboliška ir tai, kad tądien švęsti Eucharistijos žmonės rinkosi vienu laiku, nesiskirstydami į 9 ar 11 val. Mišias. Ir, žinoma, simboliška, kad šioje vietoje bendruomeniškumą jau daugiau kaip 30 metų puoselėja ir palaiko tėvai jėzuitai. Žmonių meilė jiems taip pat yra vienijantis jausmas, kurio negalime nepaisyti ir neįvertinti.

Antras ryškus įspūdis tas, kad bendruomenę suvienija aiškus lietuviškos tapatybės suvokimas. Dažnai JAV lietuviai ir patys dalijasi, ir kitų yra skirstomi į „pirmabangius“, „antrabangius“, „trečiabangius“ – skiriamos kartos jau gimusiųjų JAV ir atvykusių vėliau. Vis dėlto lietuvybės suvokimas ir ypač praktinės jo apraiškos daro didelį įspūdį. Čia tautiniu pagrindu veikia žiniasklaidos priemonės, renkasi sporto komandos, buriasi skautai, įvairios kitos jaunimo, amatų, meno organizacijos, kurias remia lietuvių įsteigti bei palaikomi paramos ir labdaros fondai. Lietuvių kalbos mokymas lituanistinėse mokyklose neatsiejamas nuo patriotiškumo, tautiškumo, tradicinio krikščioniškų vertybių ugdymo. Nuolat gyvenant Lietuvoje ir retkarčiais aplankant tokią gyvą užsienio lietuvių bendruomenę daug aiškiau galima suvokti savo tautinę tapatybę, pasijusti tarp artimų žmonių svetimoje šalyje ir iš naujo sužadinti meilę tėvynei ir jos žmonėms, paprastai glūdinčią kažkur pasąmonėje.

Trečias malonus įspūdis tas, kad t. Antanas Saulaitis yra ir visada liks šios bendruomenės „superžvaigždė“. Ne tik dėl to, kad Bendruomenės diena buvo inicijuota ir pirmus kartus vyko, kai Pal. J. Matulaičio misijai vadovavo tėvas Antanas. Čia jis yra mylimas dėl savo misionieriško užmojo, nuoširdaus rūpesčio visa kūrinija ir šilto visų, ypač vaikų, priėmimo bei dėmesio kiekvienam. T. Antanas taip pat niekada nepamiršta besiburiančių Misijoje, todėl siuntė savo sveikinimą ir šios Bendruomenės dienos dalyviams: „Džiaugiuosi smagiais Pasaulio lietuvių centro ir Palaimintojo Jurgio Matulaičio misijos pranešimais apie Bendruomenės dieną, suartinančią lietuvių visuomenę sutartinėmis pastangomis gyvuoti ir klestėti. Smagios ir draugiškos dienos visiems Dievo ir žmonių akyse!“ Sveikinimą po šv. Mišių perskaitė t. Vidmantas Šimkūnas, o žmonės reagavo aplodismentais, vaizdžiai patvirtinančiais jėzuitų buvimo šioje bendruomenėje prasmę ir reikalingumą.

Visiems praverstų bent kartą apsilankyti lietuvių parapijoje Lemonte, pajusti jos dvasią ir stengtis ją palaikyti, kaip ir bet kurią kitą jėzuitų aptarnaujamos bažnyčios bendruomenę.

Remdamasis Pasaulio lietuvių centro ir Pal. J. Matulaičio misijos informacija, t. Vidmanto Šimkūno, Centrinės Europos jėzuitų provincijos bendradarbio iš Austrijos Martino Tanzero bei savaisiais įspūdžiais

parengė Gražvydas Bareišis

Kol žmogus gyvena, tol viliasi

Kas iš tikrųjų yra viltis? Kaip ji lemia mūsų gyvenimą ir kaip siejasi su tikėjimu? Šiuos klausimus nagrinėja prof. Romanas A. Siebenrokas.

Galime sakyti, kad žmogus yra keista būtybė. Jo privalumai dažnai tampa silpnybėmis. Kadangi esame apdovanoti pojūčiu, jog alternatyvūs pasauliai yra galimi, atrodo, kad mūsų vaizduotei nėra ribų. „Galimų pasaulių laukas“ vadinamas ateitimi. Viena vertus, ji mums yra primesta. Manęs neklausė, ar noriu gyventi tokiu laiku, kai tenka konfrontuoti ir su jo istorijos kančiomis, ir visu jos grožiu, gimstančiu tam, kad baigtųsi. Antra vertus, šią „prievartą“ galima priimti kaip erdvę galimybėms. Nepaisant visos istorinės patirties, viltimi aš vadinu gebėjimą tikėti ir dirbti dėl to, kad žmonės gerai gyventų, kad viešpatautų teisingumas ir taika.

Viltis yra daugiau nei tik lūkesčiai ir prognozės. Ji formuoja požiūrį į gyvenimą, kurio dalis yra ji pati. Viltis nėra lengvabūdiškumas – ar kas nors gali rimtai tikėti, kad užsidirbs pragyvenimui žaisdamas loterijoje? Viltis žino priežastis, yra atvira alternatyvoms, bet taip pat suvokia mūsų gyvenimo istorijos galimybes. Vis dėlto jos netenkina *status quo* žmogaus orumo ir laisvės, taikos ir teisingumo tarp žmonių ir visų gyvų būtybių požiūriu. Kodėl ne?

Todėl, kad žmogaus širdyje įrašytas pats keisčiausias žmonijos istorijoje įvykis – Egzodas! Išeik! Ši biblinė matrica, mus nuolat provokuojanti gyventi ateitimi, kuri vien žmogiškai neįmanoma, man siejasi su Jėzumi Kristumi ir džiugiu šūksniu: „Tas, kuris buvo nukryžiuotas, – gyvas!“ Ši krikščioniška žinia pranoksta visus žmogiškus lūkesčius, nes, atrodžiusi galutinė ir visuotinė, istorijos galia pasirodė esanti laikina. Kas nebijo mirties, tam visa šio pasaulio galybė nebeturi galios. Tuomet atsiranda laisvės nuojauta, viršijanti visas mūsų įsivaizduojamas ribas. Apaštalas Paulius gieda visos vilties ekstazę: „Kurgi, mirtie, tavo geluonis? Kurgi, mirtie, tavo pergalė?“ (1 Kor 15, 55).

Viltis, kurios šaknys glūdi bibliniame Išėjime (*egzodus*), reikalauja mūsų drąsos ir ją skatina. Ji siejasi su rizika, nes netampa tikrove be mūsų laisvo apsisprendimo. Tokia viltis neužsimerkia prieš mirtį ir žino, kad nusivylimas, kančia ir sumišimas bus jos dalis. Tačiau ji taip pat žino, kad taip gyventi buvo ir yra teisinga. Kas gi mūsų laukia pačioje pabaigoje? Šventajame Rašte minimi visi scenarijai. Šiandien mes vėl esame labai arti pirmųjų tikinčiųjų į Kristų, nes patiriame tokį pasaulį, kuriame jau rytoj žmonijos istorija gali baigtis kaip pačių išprovokuota apokalipsė.

Apokalipsėje, paskutinėje Šventojo Rašto knygoje, gausu pražūties vaizdų, kurie ir šiandien itin veikia mūsų vaizduotę. Tačiau mažiau pabrėžiama pagrindinė šios knygos mintis: kad ir kas nutiktų, net jei dangus griūtų ir pragaras išsiveržtų, mes jau patyrėme ateitį: Kristus – save dovanojanti Dievo meilė – ateina mūsų pasitikti. Tai yra vienintelis krikščioniškosios vilties pagrindas, kuris išlieka ir veikia, net jei mes nusilpstame ir susvyruojame. Mums gali kilti abejonių, bet net ir jose mus pasiekia žinia: Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos.

Jesuiten 2022 3

Iš vokiečių kalbos vertė

t. Vidmantas Šimkūnas, SJ

T. V. Šimkūno nuotr.

Dr. Liudas Jovaiša

Gimnazijai Šv. Kazimiero bažnyčios paunksmėje – 100 metų

Vilniaus jėzuitų gimnazijos istorijos pradžia laikomi 1570 metai. Tuomet įkurta pirmoji jėzuitų mokykla Lietuvoje, vadinamoji kolegija, veikusi šalia Šv. Jono bažnyčios esančiuose pastatuose. Jos koridorių langai žvelgė ir laiptai vedė į dabartinį Vilniaus universiteto Didįjį, arba Petro Skargos, kiemą. Ši mokykla gyvavo du šimtmečius – iki 1773 m., kai buvo panaikinta Jėzaus Draugija.

Jėzuitai (lenkai) veiklą Vilniuje atkūrė po Pirmojo pasaulinio karo, 1918–1919 m. Nebeatgavę visų kadaise jiems priklausiusių pastatų, susitelkė vienoje bendruomenėje – namuose prie Šv. Kazimiero bažnyčios. Veikiai jie ėmė planuoti ir mokyklos (gimnazijos) atkūrimą. 1921 m. buvo atidaryta laikino statuso mokykla, kuri 1922 m. rudenį mokslo metus pradėjo jau kaip Vilniaus Tėvų Jėzuitų gimnazija. Tad šiemet sukanka 100 metų, kai Vilniaus jėzuitų gimnazija gyvuoja dabartinėje vietoje – jėzuitų pastatų komplekse prie Šv. Kazimiero bažnyčios.

Mokyklos patalpos, mokymo turinys ir organizavimas

Iš pradžių patalpomis (iki Pirmojo pasaulinio karo jose buvo Rusijos kariuomenės kareivinės) dalijosi ir į senuosius profesų namus atsikėlę jėzuitai, ir gimnazijos klasės. 1927–1928 m. mokykla persikėlė į dabartinį mokyklos pastatą, o 1933–1938 m. buvo pristatytas ir įrengtas trečiasis gimnazijos aukštas. Tuomet viename korpuse ankštus koridorius pakeitė platūs, išlikę iki šiol. Juose sudėtas ąžuolinis parketas labai tiko čiužinėti...

Iš pradžių gimnazija tradiciškai buvo humanitarinė, vėliau vyresnėse klasėse įvesta ir populiaresnė gamtamokslinė kryptis (humanitarinį profilį rinkdavosi tik 20–33 proc. vyresniųjų klasių mokinių). Mokykloje buvo dėstomos graikų, lotynų, lenkų, prancūzų, vokiečių kalbos, tikyba, filosofijos įvadas, istorija, geografija, biologija, matematika, fizika, astronomija, chemija, piešimas, dainavimas,

darbai ir kūno kultūra. Mokytis čia nebuvo lengva, nes kelti gana aukšti reikalavimai ir pažymių šykštėta. Gana dažnai mokiniai likdavo antriems metams arba pereidavo į kitą mokyklą, ypač žemesnėse klasėse.

Gimnazijoje buvo įrengti specializuoti kai kurių dalykų kabinetai. Mokyklos muziejus garsėjo įvairių anatominių, biologinių, geologinių ir mineraloginių eksponatų rinkiniais. Jie būdavo nuolatos papildomi geradarių kolekcionierių ir Afrikos misijose dirbančių jėzuitų dėka. Biblioteką sudarė du atskiri knygų rinkiniai: mokytojų biblioteka (1937 m. turėjo 4689 pavadinimų veikalus bei 46 pavadinimų tęstinius ir periodinius leidinius) ir mokinių biblioteka (1937 m. ji disponavo 3533 leidiniais, neskaitant periodikos). Dabartinės gimnazijos aktų salės vietoje veikė sporto salė, 1930 m. dovanotas sklypas mokyklos sporto aikštynui.

Svarbią vietą mokymo procese užėmė mokomosios išvykos – lankymasis muziejuje, bažnyčioje, mokslo įstaigoje, botanikos ar zoologijos sode, fabrike, išvyka į Vilniaus apylinkes (Trakus, Jašiūnus, Žaliuosius ežerus) ir ilgesnė, 1–2 savaičių trukmės mokomoji pažintinė kelionė po Lenkiją.

Mokytojai ir mokiniai

Iš pradžių daugumą mokyklos pedagogų sudarė jėzuitai ir vien jie ėjo klasių auklėtojų pareigas, tačiau ilgainiui persvarą įgijo mokytojai pasauliečiai, o 1939–1940 mokslo metais, mokyklą sulietuvinus, atsirado ir pirmosios mokytojos moterys. Jėzuitai visą laiką dėstė tik tikybą ir filosofijos įvadą. Pedagoginio personalo kaita (pirmiausia dėl dažnos jėzuitų rotacijos) buvo dažna – darbo stažo vidurkis gimnazijoje sudarė pusketvirtų metų. Ilgiausiai (net 17 metų) gimnazijoje išdirbo tėvas jėzuitas Wincenty Orsaczekas.

Vilniaus jėzuitų gimnazijoje tarpukariu mokėsi berniukai katalikai. Mokinių skaičiumi ji buvo šešta tarp visų Vilniaus mokyklų (ir trečia pagal dydį berniukų mokykla); 1938–1939 m. m. joje mokėsi 580 moksleivių. Mokinių skaičius klasėje svyravo nuo 30 iki 40 (vidurkis – 33).

1925 m. gimnazijoje įvesta privaloma tamsiai mėlynos spalvos uniforma: kariškas švarkas su stačia apykakle ir sidabriniais, vyšniniais arba raudonais apsiuvais-galionais, ilgos kelnės, ilgas kariškas apsiaustas su galionu ir konfederatė – kepuraitė, apsiūta sidabro skardele, su privalomu gimnazijos ženkleliu – lauro lapų rėminama monograma *GJ*. Vėliau leista dėvėti ir peleriną, kurią su pasididžiavimu nešiojo daugelis labiau pasiturinčių mokinių.

Dauguma mokinių buvo vilniečiai; iš kitur atvykę arba atvažiuojantys vaikai sudarė maždaug trečdalį. Dalis jų (vidutiniškai – apie 50, t. y. maždaug kas dešimtas gimnazistas) gyveno internate. 1927 m. šis bendrabutis buvo įkurdintas jėzuitų įgytuose Abramavičienės rūmuose Didžiojoje gatvėje (sovietmečiu pastatas atiteko J. Tallat-Kelpšos konservatorijai). Gyvenimas internate kainavo nepigiai, tad čia gyventi įstengdavo tik turtingų tėvų vaikai. Tvarką bendrabutyje prižiūrėjo keli kartu su mokiniais gyvenę jėzuitai.

Užklasinė ir socialinė veikla, sielovada ir šventės

Per visus gimnazijos veiklos metus iš viso apie 400 gimnazistų dalyvavo muzikinėje veikloje. Pirmiausia susikūrė pučiamųjų, vėliau – styginių orkestras, kurį sudarė 10–12 muzikantų. Pastarojo orkestro pagrindu, pridėjus pučiamuosius, buvo suformuotas ir simfoninis orkestras (25 muzikantai). Mokyklos chore dainavo 80 gimnazistų, jo repertuare buvo apie 40 kūrinių. Dalis orkestrantų ir choristų sudarydavo kamerinius instrumentinius bei vokalinius ansamblius, kurie muzikuodavo savarankiškai, grodavo džiazą bei šokių muziką. Tokia buvo 1937 m. susibūrusi septynių moksleivių šokių muzikos grupė „Pocket-Jazz“.

Dabartinės gimnazijos valgykloje tarpuka-

Iš gimnazijos stadiono žvelgiant į jėzuitų pastatus

VJG antspaudas ir mokinio pažymėjimas

Vilniaus jėzuitų kolegijos rektorius ir gimnazijos direktorius (1922–1927) t. Michałas Barglewskis (1868–1943)

Liko tik 40 dienų iki mokslų pabaigos!

riu veikė 200 sėdimų vietų Aktų, arba Teatro, salė su šviesos efektais aprūpinta scena ir drabužine. Kasmet buvo statomas kalėdinis vaidinimas, taip pat rodyti spektakliai religinėmis bei istorinėmis temomis, lenkų dramaturgų kūriniai, pasaulinės literatūros klasika (Aischilo „Persai“, Šekspyro „Makbetas“, Kornelio „Sidas“, scenos iš Mickevičiaus „Pono Tado“). Bilietus į spektaklius pirkdavo ir patys mokiniai, ir jų tėvai; tai leido teatrui šį tą įsigyti savo reikmėms. Vyresnių klasių moksleiviai itin rūpestingai sutikdavo į kalėdinius vaidinimus ateinančius svečius ir galantiškai palydėdavo juos į vietas, mat dažniausiai tai būdavo viešnios iš mergaičių mokyklų...

Gimnazijoje buvo sudarytos sąlygos sportuoti: mokiniai galėjo užsiimti lengvąja atletika, žaisti lauko ir stalo tenisą, burtis į krepšinio, tinklinio, futbolo ar ledo ritulio komandas. Būdavo rengiamos dviejų dienų sportinės poilsinės kelionės – išvykos dviračiais į Zalavą arba baidarėmis į Verkius. Kartą per metus visa gimnazija traukiniu leisdavosi į vienos dienos

VJG moksleiviai klasėje ir sporto (dabartinėje aktų) salėje

aktyviam poilsiui skirtą gegužinę iškylą Juodšiliuose arba Baltosios Vokės apylinkėse.

Religiniam moksleivių gyvenimui ugdyti buvo skirta Švč. Mergelės Marijos, Angelų Karalienės, ir šv. Kazimiero sodalicija, kuriai priklausė apie 40–50 gimnazistų. Jaunesniuosius mokinius būrė Šv. Petro Klavero sodalicija, kurios nariais galėjo būti ir mokinių tėvai. Ji rinko smulkias dovanėles vaikams Rodezijoje, kur veikė lenkų jėzuitų misija.

Socialinę veiklą gimnazijoje iš pradžių plėtojo mokyklos kooperatyvas. Ją pradėjęs nuo bandelių, sodos vandens ir limonado pardavinėjimo, kooperatyvas ilgainiui įsteigė bufetą, o vėliau – ir mokyklos krautuvę; dalis gaunamo pelno buvo skiriama tarpusavio pagalbos kasai. Po 1928 m. mokyklos kooperatyvo veiklos idėjas perėmė „Broliška pagalba“: organizavo keitimąsi vadovėliais ir padėjo mokytis silpnesniems mokiniams, vėliau finansiškai rėmė mokinius iš neturtingų ir daugiavaikių šeimų, o galiausiai – pradėjo duoti priešpiečius nepasiturinčių šeimų vaikams. „Broliška pagalba“ buvo gausiausia gimnazijos organizacija.

Pagrindinės gimnazijos šventės buvo kovo 4-oji – Šv. Kazimiero diena (šia proga 1925 m. Vilniaus vyskupas pal. Jurgis Matulaitis pašventino gimnazijos vėliavą), lapkričio 13-oji – besimokančio jaunimo globėjo Šv. Stanislovo Kostkos diena, direktoriaus vardinės, mokslo metų inauguracijos šventė (rugsėjo 1 d.) ir atestatų įteikimo iškilmės (birželio pabaigoje). Tris keturis kartus per metus mokiniams buvo teikiami keleto paskutiniųjų mėnesių mokymosi ir elgesio rezultatų pažymėjimai. Juos gerai besimokiusiems moksleiviams direktorius iškilmingai įteikdavo Aktų salėje grojant fanfaroms, dalyvaujant tėvams ir kviestiniams svečiams; kiti gimnazistai juos atsiimdavo klasėse. Pagrindinė šventinio minėjimo forma buvo vadinamosios akademijos: po iškilmingos prakalbos būdavo deklamuojama, grodavo pučiamųjų arba simfoninis orkestras, vykdavo vaidinimas.

1939 m. rugsėjį Vilnių okupavus sovietų kariuomenei, jėzuitai nutarė gimnaziją pervadinti mokykla „Mokslas ir Darbas“, o jos direktoriumi paskirti pasaulietį. Spalio pabaigoje Vilniaus kraštą prijungus prie Lietuvos Respublikos, Jėzaus Draugijos generolo Włodzimierzo Ledóchowskio sprendimu *Vilniaus Jėzuitų Privatinė Gimnazija* tapo Kauno jėzuitų gimnazijos filialu, pavaldžiu Lietuvos jėzuitų provincijolo jurisdikcijai. Tuomet direktoriumi paskirtas kun. dr. Antanas Viskantas, įvestas lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografijos dėstymas. 1940 m. vasarą Lietuvą okupavusi sovietų valdžia VJG patalpose įkurdino 9-ąją vidurinę mokyklą, kurioje mokėsi berniukai ir mergaitės – buvę jėzuitų, nazaretiečių ir kt. gimnazijų auklėtiniai. Pokario metais jėzuitų gimnazijos patalpose atidaryta Vilniaus 1-oji berniukų gimnazija, vėliau pertvarkyta į A. Vienuolio vidurinę mokyklą.

Prieš 100 metų jėzuitai sugrįžo į Lietuvą

Kai 1569 m. jėzuitai atvyko į Lietuvą, jų skaičius tuoj pradėjo smarkiai augti, buvo įsteigta Lietuvos provincija, netrukus tapusi viena didžiausių Draugijoje. Kai 1773 m. jėzuitų ordinas popiežiaus dekretu buvo panaikintas, Rusijos valdovė Jekaterina neleido savo šalyje to dekreto skelbti, tad ir dalis Lietuvos provincijos jėzuitų toliau veikė LDK žemėse, tuo metu priklausiusiose Rusijai. 1814 m. jėzuitų ordinas vėl atgaivintas, bet 1820 m. jėzuitų veikla buvo uždrausta Rusijoje, tad ir lietuvių jėzuitų čia nebeliko…

1903 m. kovo 3 d. Kauno kunigų seminarijos auklėtinis Benediktas Andruška, slapta perėjęs Rusijos-Austrijos sieną, įstojo į Galicijos jėzuitų naujokyną ir, galima sakyti, padėjo kertinį akmenį Lietuvos jėzuitų provincijai atgaivinti. Baigęs studijas Austrijoje ir Anglijoje, 1919 m. rugpjūčio 14 d. t. B. Andruška grįžo į Kauną, profesoriavo kunigų seminarijoje. 1920 m. spalio 8 d. jis parašė išsamų laišką Draugijos generolui W. Ledóchowskiui, išdėstydamas religinę padėtį Lietuvoje ir prašydamas leidimo Kaune steigti jėzuitų mokyklą. Laiško pabaigoje Andruška rašė, kad vokiečių jėzuitų provincijolas Kösteris sutiktų duoti Lietuvai keletą tėvų, jei tam pritartų Lenkijos jėzuitų provincijolas.

Antrąjį, netiesioginį, akstiną susidomėti Lietuva generolui davė klierikas Juozas Venckus. Voroneže baigęs gimnaziją aukso medaliu ir negalėdamas vykti į Varšuvą studijuoti medicinos, 1918 m. J. Venckus įstojo į Kauno kunigų seminariją ir ten susipažino su t. Andruška. Pajutęs pašaukimą į jėzuitų ordiną, J. Venckus tarėsi su t. Andruška, kuris pasiūlė kreiptis į Vokietijos provinciją. Gavęs Venckaus laišką, naujokų magistras t. Mülleris esą buvęs labai nustebintas, tačiau naujo kandidato iš Rytų atvykimas visam naujokynui pa-

T. J. Venckus ir t. B. Andruška

kėlė nuotaiką. Toji nuotaika netrukus persimetė ir į ordino centrą, nes t. B. Bley, 1922 m. tapęs Vakarų Vokietijos jėzuitų provincijolu, nuvyko į Romą ir papasakojo Draugijos generolui apie Juozo Venckaus įstojimą. T. Bley sakė pridėjęs, kad dar du kandidatai lietuviai prašėsi priimami į ordiną, nors iš tiesų buvo tik vienas, klierikas Jonas Paukštys. Detaliai išklausinėjęs apie lietuvius naujokus, t. generolas prašė rimtai žiūrėti į lietuvių iniciatyvą ir jai padėti. 1922 m. liepos 31 d. t. B. Bley gavo jo nurodymą vykti į Lietuvą, užmegzti dėl Draugijos uždarymo nutrauktus santykius, nuvežti vyskupams sveikinimo laišką, pasiūlyti jiems jėzuitų ordino pagalbą, priimti jų pageidavimus ir kuo daugiau išsiklausinėti apie religinę Lietuvos padėtį.

Generolas Ledóchowskis buvo plataus akiračio ir drąsių planų žmogus. Gerai pažindamas Lietuvos ir Lenkijos praeitį bei politinę 1922 m. padėtį, jis suprato, kad t. Bley bus tinkamas bendradarbis vykdyti tiems planams, apie kuriuos dar 1920 m. jam rašė t. Andruška. Jo prašymas ir du lietuviai kandidatai buvo ženklas, kad jėzuitai gali grįžti į seną darbo lauką, kur jie prieš 150 metų taip sėkmingai apaštalavo.

Siųsdamas t. Bley'ų į Lietuvą, generolas Ledóchowskis 1922 m. liepos 31 d. laiške rašė: „Norime pažadinti rinktiniuose Lietuvos jau-

nuoliuose pašaukimus, kad jie stotų arba į Vakarų Vokietijos, arba į Belgijos, arba į kitą kurią provinciją, tvirtai įsitikinę, kad vėliau galės grįžti į savo tėvynę ir dirbti tarp savo tautiečių bei, Dievui padedant, galės padėti savo provincijos pamatus. Iš to fakto, kad Jus dabar siunčiu į Lietuvą, negalima daryti išvados, kad anas kraštas priskiriamas Jūsų provincijai. Nuo Jūsų globos teks vėliau atsisakyti. Šiuo potvarkiu noriu, kad neapleistumėme labai geros progos, duotos Dievo Apvaizdos. Tegul gerai supranta ir vyskupai, ir kiti, kad mes norime padėti tikrosios Lietuvos provincijos pamatus."

Gavęs tokį nurodymą, t. Bley kartu su savo padėjėju t. Drūdingu 1922 m. rugsėjo 21 d. atvyko į Kauną. Čia susitiko su įtakingais dvasininkais bei inteligentijos atstovais. Prel. Dambrauskas trumpai pristatė Kauno jėzuitų kolegijos istoriją. Svečiai sužinojo, kad, pagal Lietuvos valstybės įstatymus, anksčiau Katalikų Bažnyčiai priklausiusi nuosavybė, rusų konfiskuota ir pavesta Ortodoksų Bažnyčiai, gali būti sugrąžinta savininkui, jei jis yra Lietuvos pilietis ir tos nuosavybės reikalauja. Tas įstatymas galiojo kaip tik Jėzuitų kolegijai Kaune, kurioje anksčiau buvo įsikūręs ortodoksų vyskupas. Dabar, 1922 m., tos kolegijos savininku buvo laikomas t. Benediktas Andruška. Tuo metu jis gyveno Briuselyje, jėzuitų prekybos mokykloje dėstė rusų kalbą ir apaštalavo tarp emigrantų. Atsisveikindamas su svečiais iš Vokietijos, tuometinis vyskupijos kancleris prel. K. Šaulys surengė vakarienę ir pakvietė visus kapitulos kanauninkus. Jie teiravosi t. Bley'aus, ar sugrįš į Lietuvą t. Andruška, ar tėvai jėzuitai perims bažnyčią ir kolegiją, ir kokie kiti tėvai atvažiuos...

Po šio vizito 1922 m. lapkričio 1 d. t. generolas įsteigė „Lietuvos misiją" (*Missio Lituana*), kuri jau nuo pat pradžios turėjo siekti padėti būsimosios provincijos pamatus, ir priskyrė ją Vakarų Vokietijos provincijai. T. Andruška buvo atleistas iš ankstesnių savo pareigų. Drauge su juo vykti į Lietuvą paskirtas vokietis t. Jonas Kipas. Būdamas karo kapelionu, per Pirmąjį pasaulinį karą t. Kipas keletą kartų lankėsi Lietuvoje, aukojo Mišias Aušros Vartų šventovėje ir ilgesnį laiką gyveno Ašmenoje bei Svyrių ir Naručio ežerų apylinkėse. Bet ne vien dėl to jis buvo tinkamas kandidatas Lietuvai. Iš tiesų t. Bley ir jo patarėjų apsisprendimą nulėmė tai, kad jis 1919–1922 m. sunkiomis sąlygomis Eseno mieste sėkmingai organizavo katalikų moksleivių sąjungą „Neudeutschland" ir Marijos sambūrį.

Pirmas iš dešinės – t. J. Kipas

Pavadinimas „Missio Lituana" yra dviprasmiškas, tarsi Lietuva būtų misijų kraštas. Šiame kontekste žodis *missio* reiškia mažą jėzuitų ordino vienetą, kuriam pavestas specialus uždavinys. „Lietuvos misijos" uždavinys buvo savarankiškos ir nepriklausomos Lietuvos jėzuitų provincijos atkūrimas. Augant narių skaičiui, „misija" pakeliama į viceprovincijos ir į provincijos rangą.

Įkūrus Misiją, jėzuitų gretos Lietuvoje sparčiai gausėjo – 1940 m. jau buvo 97 nariai. Savo veiklą jėzuitai plėtojo įkurdami namus ir Šv. Ignaco Lojolos bažnyčią Šiauliuose bei įsigydami Pagryžuvio dvarą savo naujokynui. 1930 m. buvo įkurta Lietuvos jėzuitų viceprovincija, o 1936 m. – provincija. 1939 m. Lietuvos jėzuitų provincijai buvo priskirti po Pirmojo pasaulinio karo atkurti Vilniaus jėzuitų namai su Šv. Kazimiero bažnyčia, kur iki tol gyveno ir dirbo Lenkijos provincijos jėzuitai.

Parengta pagal
t. Broniaus Krištanavičius, SJ, straipsnį
žurnale „Laiškai lietuviams", 1973 m. Nr. 1

Senasis tiltas, kuriuo į Manresą –
būsimąjį savo dvasios naujokyną – atėjo Ignacas

Jūratė Micevičiūtė

„5 ŠV. IGNACO KELIO ETAPAI: žmogaus tapsmas“

Netrukus pasirodysianti „Magnificat leidinių“ knyga taip pavadinta todėl, kad joje, kaip ir pirmoje serijos „Šventoji Ispanija“ knygoje, skirtoje šv. Teresei Avilietei, siekiama atsakyti į paprastą ir drauge itin nepaprastą klausimą: kaip tampama šventuoju?

Knygos gimimas

Vos įžengus į bet kurią bažnyčią, joje pasitinka šventieji altoriuose: pamaldžiai pakėlę stiklo akis į dangų, atvaizdai byloja, kad jie kažkada nuveikė didžius darbus, reikšmingus dar ir šiandien, po daugybės amžių – penkių šimtmečių, jei kalbėsime apie šv. Ignacą. Tik ką daryti su tokiais, regis, nepasiekiamais idealais? Žvelgti iš altoriaus papėdės, uždegti žvakutę ir prašyti užtarti prieš Viešpatį? O gal verčiau... iš jų pasimokyti, kaip tapti šventuoju? Juk, anot popiežiaus Pranciškaus, kiekvienas krikščionis yra pašauktas į šventumą, kitaip tariant, tapti geriausia savo paties versija – tokiu, kokio nori mūsų Kūrėjas.

Liaudies išmintis byloja, kad ne šventieji puodus lipdo. Kitaip tariant, jei matome dailų puodą – vaisingą šventojo palikimą, – turime prisiminti, kad tas žmogus ne iš karto gimė šventas, *gatavas* statyti į altorių. Jis ar ji atėjo į šį pasaulį toks kaip jūs ir aš, tik, užuot trypčiojęs vietoje ir skundęsis sunkiomis gyvenimo aplinkybėmis, žengė keliu, atvedusiu į altorių aukštybes. Vadinasi, verta klausti: kur slypi šio šventojo sėkmės paslaptis? Kaip jis tapo asmenybe, jau keletą šimtmečių reikšminga tūkstančiams žmonių? Ir dar svarbiau: kaip surado savo laimę – gyvenimo prasmę – dažnai itin sunkiomis sąlygomis?

Tad šią knygą įkvėpė siekis pasimokyti iš sėkmingo gyvenimo. Ji skirta norintiems žengti toliau už to, ką jau žino ir moka, atrasti *terra incognita*. Tik norėdamas nueiti ten, kur nežinai, turi eiti per tai, ko nežinai, perspėjo kitas didis dvasios mokytojas šv. Kryžiaus Jonas. Kai į nežinomą teritoriją einama apgraibomis – be navigacijos, žemėlapio ir vedlio, rizikuojama prarasti daug laiko beprasmiškai klaidžiojant, net susižaloti nusiritus nuo kokio netikėto šlaito ar parpuolus staigiame posūkyje. Tačiau kam klaidžioti, jei bent dalį kelio galima nueiti sekant prieš tai juo ėjusiojo pėdomis? Pasilypėjęs ant anksčiau gyvenusių milžinų pečių net ir nykštukas gali pažvelgti šiek tiek toliau nei jie.

Autorės virtuvė: atradimai

Šv. Ignacas ir yra toks milžinas, vienas geriausių ugdytojų Vakarų istorijoje, sukūręs iki šiol plačiai taikomą savąjį sielos galių valdymo metodą. Jis sugebėjo net karštakošį provincijos peštuką paversti išmintingiausia XVI a. Visuotinės Bažnyčios galva – pirmasis jo „mokinys“ buvo jis pats. Ignacas darė – ir tebedaro – tokią didelę įtaką, kad nė vieno nepalieka abejingo: vieni juo žavisi, kiti priešingai – nekenčia. Dėl jo verdančios aistros liudija, kad susidūrėme su dėmesio vertu

žmogumi ir kad prasibrovus per šį rūką neabejotinai laukia daug atradimų.

Pirmoji staigmena mane pasitiko atidžiau pažvelgus į jaunojo Ignaco būdą ir poelgius. Jis buvo toks niršus nutrūktgalvis, kad, anot vieno belgų kriminalisto, pasižymėjo visais jaunajam nusikaltėliui būdingais bruožais. Tiesa, Ignacas gyveno didžių siekių laikotarpiu: ispanai svajojo nunešti krikščionybės žinią iki atokiausių pasaulio kampelių – Jeruzalės, Tolimųjų Rytų ir ką tik atrastos Amerikos. Tačiau tikrovėje užmojų didybė dažniau reiškėsi siekiu pranokti kitus karo lauke ar kurtuaziniuose dvaro nuotykiuose. Kokia paguoda matyti, kad ir tokioje dumblynėje (vietovardžio „Lojola“ reikšmė) galėjo „išdygti“ būsimas šventasis! Vadinasi, net iš itin maištingo molio įmanoma nulipdyti vertingą puodą.

Dar didesnė nuostaba apėmė žingsnis po žingsnio atrandant, kaip šv. Ignacas aptiko savo kelią, nuolat atsitrenkdamas „galva į staktą“ (kaip eilėraštyje rašė mano kraštietis Algis Jakštas). Ignacas net tris kartus „pradėjo nuo nulio“ – buvo priverstas atsižadėti gyvenimo plano, kurį ką tik vykdė su beatodairišku ryžtu. Jaunystėje vos nepadėjo galvos, siekdamas tapti tobulu dvariškiu ir karžygiu. Žlugus šiam užmojui, ryžosi tapti šventuoju, atkaklesniu net už šv. Pranciškų ar šv. Dominyką. Sugriuvus ir šiam sumanymui, sulaukęs trisdešimt trejų sėdo į pradinės mokyklos suolą, apsisprendęs išsimokslinti ir žūtbūt tapti

Per penkias Ispanijos provincijas vingiuojantis Šv. Ignaco kelias, jį žyminčios rodyklės ir kelio pradžios ženklas ant Lojolos šventovės laiptų.

misionieriumi Šventojoje Žemėje. Per trylika metų įgijo net mokslų daktaro laipsnį, tačiau paskutinius penkiolika gyvenimo metų jam teko praleisti Romoje vadovaujant Jėzaus Draugijai ir steigiant kolegijas. Dabar jį minime ir gerbiame už darbus, kurių nuveikti jis pats niekada nesvajojo. Kaip paguodžia šis atradimas, kad gyvenimo kelią nuolat užtveriančios kliūtys iš tiesų ne stabdo einančiojo žingsnius, bet juos kreipia kita, jam pačiam nelaukta, kryptimi. Tereikia atkakliai eiti – kaip skrieja strėlė, paleista į jai nežinomą tikslą.

Dar vienas atradimas skatina peržiūrėti mūsų išankstinę nuomonę apie laisvę: Ignacas reformavo savo laikų Bažnyčią ir visuomenę ne laužydamas esamas taisykles, bet jų... laikydamasis. Kitaip nei pasirinkusieji išeiti iš „sugedusios tvarkos“ ir nusikratyti net jos dulkes nuo kojų, atkaklusis baskas pasiraitojęs rankoves ėmėsi valyti susikaupusį savavaliavimo purvą ir įrodė, kad senosios taisyklės tebėra vaisingos. Iš tiesų jos – ne varžantis korsetas, bet krantai, kurie suspaudę ir „įrėminę“ upę sustiprina ir pagreitina jos srovę.

Ignaco kelias

Knygos pavadinimas primena, kad ji rašoma (ir skaitoma) „žingsniuojant“ keliu, kurį būsimas šventasis nuėjo sveikdamas po lemtingojo sužeidimo. Tai – maždaug 670 km kelias nuo gimtosios Lojolos iki Manresos, kurioje jis praleido vienuolika savo dvasios „naujokyno“ mėnesių. Mūsų laikais jau keliolika metų juo eina vis daugiau piligrimų: maršrutas nužymėtas, palei jį yra įsteigta albergų (nakvynės namų) nebrangiai apsistoti, sukurtas piligrimo kredencialas ir pažymėjimai maršrutą įveikusiems. Praktinę informaciją apie Ignaco kelią ir palei jį esančius objektus (ypač – susijusius su šv. Ignacu) pateikiame atskiroje knygelėje. Tai – „Praktinis gidas“, įtrauktas į visas tris serijos „Šventoji Ispanija“ knygas kaip dovana skaitytojui ir kvietimas pačiam ar pačiai stoti į šventojo „batus“ ir nueiti jo kelią – fiziškai ar vaizduote.

Ignaco kelias vingiuoja per penkias Ispanijos provincijas. Unikali kiekvienos iš jų istorija, kraštovaizdis bei kultūrinis kontekstas padeda geriau pristatyti penkis Ignaco gyvenimo etapus. Kelionėje mus lydintis svarbiausias jo veikalas – Dvasinės pratybos – taip pat sudarytas iš penkių dalių: įžangos ir keturių savaičių.

Žingsnis po žingsnio sekdami Ignaco pėdomis nuo Lojolos iki Manresos, mes tarsi „nusileidžiame ant žemės“, įsijaučiame į jo kasdienybę ir imame geriau suprasti jo elgesio motyvus bei pasirinkimus. Aureolė išsisklaido ir sustingęs šventojo atvaizdas atvirsta į žmogų iš kūno ir kraujo – tokį, kaip mes. Taip su šv. Ignacu pamažu... susibičiuliaujame, ir mums atsiveria nuostabi galimybė pasimokyti iš jo klaidų bei sėkmių. Dabar jau galime savo gyvenime išbandyti tai, kas pasiteisino jo kelyje, ir žengti drąsiau: juk įgijome dar vieną draugą ir užtarėją danguje.

Kultūros riteris

Minėdamas 2021-uosius – Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metus – bei organizuodamas didžiojo kunigaikščio Gedimino ir totorių sąjungos 700 metų sukakties iškilmingą paminėjimą, Trakų istorijos muziejus surengė keletą parodų, kuriose buvo pristatyti totorių istoriją Lietuvoje liudijantys artefaktai pasitelkiant ir dvi privačias kolekcijas. Viena jų – t. Antano Saulaičio, SJ.

Puoselėdamas dėkingumo tradiciją, Trakų istorijos muziejus yra įsteigęs apdovanojimą Kultūros riterio žiedas, kuriuo apdovanojami fiziniai bei juridiniai asmenys, institucijos ir organizacijos, drauge su Trakų istorijos muziejumi įgyvendinę Lietuvos kultūrai ir Trakų krašto istorijai svarbius projektus, veiklas, iniciatyvas ar finansiškai prie jų prisidėję.

Kaip jau rašėme praeitame žurnalo numeryje, už istorinės tradicijos puoselėjimą JAV, Brazilijoje ir kitose užsienio valstybėse, garsinant Lietuvos, Trakų miesto ir Salos pilies vardą, už meilę visus vienijančioms vertybėms ir stiprinimą žodžiu tų, kurie toli nuo Tėvynės, už drauge su muziejumi surengtą parodą eksponuojant rekonstruotas istorines Žalgirio mūšio laukuose plazdėjusias vėliavas Kultūros riterio žiedu su istoriniu Trakų antspaudu apdovanotas t. Antanas Saulaitis, SJ.

Kodėl apdovanojimas taip vadinasi? LDK kultūros kūrėjai bei puoselėtojai, bajorų luomo žmonės, pelnę sau šlovę ne tik ginklu, bet ir kūryba ar švietėjiška veikla, amžininkų šaltiniuose neretai pavadinami riteriais. Spalvingas riterių pasaulis daugeliui mūsų nuo vaikystės asocijuojasi su viduramžių Europa. Tai pasaulis, egzistavęs kažkur toli – gal Prancūzijoje, gal Vokietijos žemėse. Kur kas rečiau sąvokas „riteris“, „riteriškumas“ siejame su Lietuva, jos istorija, nors vėlyvaisiais viduramžiais Lietuva matė Europos riterių žiedą iš arti, savo žemėje, nes XIV–XV a. Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvare ir aukštuomenės sluoksniuose buvo žinomos riterių tradicijos. Istorikas Motiejus Strijkovskis riteriu vadino karį, narsiausią iš narsiųjų, didvyrį, nusipelniusį Tėvynei ar valdovui. Kodėl antspaudas? Parašas, kaip asmens dalyvavimo ir valios išraiška, įsitvirtino tik naujausiais laikais. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XVI–XVII a. parašą pirmiausia pavadavo antspaudas. To meto žmogui, dažniau mąstančiam vaizdiniais, ženklas buvo įtaigesnis. Žiedas atsirado būtent dėl LDK aukštuomenei būdingos signetinių žiedų kaip prabangaus tapatybės ženklo populiarumo.

T. Antanui įteiktas apdovanojimas pagamintas iš 925 prabos sidabro pagal Trakų ir Žemaičių kunigaikščio, Pusiasalio ir Salos pilių įkūrėjo, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Kęstučio (1300–1382) viduramžių epochos antspaudą (~1379 m.), saugomą Trakų istorijos muziejuje. Autorius – muziejaus dailininkas-rekonstruktorius Kazimieras Barišauskas.

Parengta pagal
Trakų istorijos muziejaus informaciją

T. Antanas Saulaitis, SJ

Istorinių vėliavų atkūrimas

Amerikiečių skautų Miško ženklo (kitaip – *Gilwellio* kursų) stovykloje, vykusioje 1977 m. JAV rytuose, visą savaitę kasdien, kaip įprasta, būdavo keliama vėliava. Tiksliau, dvi – valstybinė Jungtinių Amerikos Valstijų ir kuri nors istorinė amerikiečių vėliava, naudota dar iki dabartinės vėliavos pripažinimo, pvz., per Nepriklausomybės kovas. Vienoje jų buvo pavaizduota gyvatė barškuolė su užrašu „Nemindžiokit manęs“. Antrosios vėliavos pakėlimą lydėdavo anų laikų daina „Yankee Doodle“. Kursuose dalyvavo ir dvi lietuvių skiltys po septynis narius – aktyviai skautaujantys suaugę vyrai ir moterys.

Sukirbėjo mintis: o kodėl negalime lietuvių skautų (ar kitų užsienio lietuvių jaunimo organizacijų) stovyklose daryti panašiai – kelti kurią nors lietuvišką istorinę vėliavą ir tuo metu traukti tinkamą dainą? Žinoma, kas nors turėtų pagaminti istorinių vėliavų rinkinėlį! Galimų dainų sąrašėlį jau seniai buvome sudarę: „Kur lygūs laukai“, „Lietuvos kareivėliai“, „Baltos burės plazda“, „Vilniaus kalneliai“, „Leiskit į Tėvynę“ ir t. t.

Tačiau kokios būtų tos vėliavos? Pradėjome nuo straipsnio *Vėliava* bostoniškėje Lietuvių enciklopedijoje. Kai kurios, tokios kaip Gedimino stulpų, Vyčio ar lietuviška trispalvė, jau buvo žinomos (skautaudami buvome išmokę, kad tautinė vėliava yra geltona, žalia, raudona trispalvė, o valstybinė – Vytis raudoname fone), tad pradėjome nuo jų. Neturėdami lėšų, apsiribojame pigiausia medžiaga – spalvotų maišų audiniu – ir su talkininkais kelias vėliavas pagaminome. Per vėliavų pakėlimą jų nenaudojome. Visas pakabinome atskirai, trumpai pristatę stovyklautojams.

XIX a. pabaigoje Baltimorėje buvo surengta Lietuvos vėliavų projektų parodėlė, nes Lietuvos vėliava dar nebuvo nustatyta. Žmonės galėjo siūlyti, rengėjai pasiuvo pavyzdžių ir kvietė pasisakyti. Viena iš lankytojams patikusių buvo dažniau pasitaikančių tautinių drabu-

žių spalvų trispalvė – mėlyna, žalia, raudona. Lietuviškų renginių sales angliakasiai ir kiti emigrantai dažniausiai puošdavo dviejų spalvų – balta-mėlyna ar mėlyna-balta – juostomis. Parodoje buvo siūlomas ir toks vėliavos projektas: dvi žalios juostos, o viduryje – balta su raudonu Vyčiu. (Žinoma, kad jau 1913 m. JAV lietuviai kai kada segdavosi ir geltoną-žalią-raudoną juostelę.)

Gamindami istorines vėliavas, jas tikslindami ir atrinkdami visą laiką dirbome dviese su Aleksu Radžiumi, taip pat skautu, kuris yra herbų ir ženklų žinovas ir gyvena būtent Baltimorėje, kur prieš šimtą metų išeiviai svarstė apie Lietuvai tinkančią vėliavą. Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, buvo gera proga pasitarti ir su heraldikos žinovu Edmundu Rimša Vilniuje. Piešdami vėliavų ženklus, turėjome galimybę vartyti jėzuito Alberto Kojalavičiaus -Vijūko herbyno tomą.

Mūsiškiai vėliavų projektai buvo pristatyti ne vienoje lietuvių stovykloje – „Romuvoje“ Kanadoje, „Rambyne“ Kalifornijoje, „Rako“ ir „Dainavos“ stovyklose Mičigane, Atlanto regiono skautų stovykloje Masačusetso valstijoje, „Neringos“ stovykloje Vermonte. Per tą laiką vėliavomis susidomėjo ir itin dosniai prie jų gaminimo prisidėjo Detroite gyvenanti vyresnioji skautė, mokytoja Ramutė Petrulienė. Ji pati įsigijo tikrų vėliavų medžiagų ir namuose jas pasiuvo. Vėliavų medžiagos nebijo lietaus ir saulės, labai dailiai plevėsuoja, jas nesunku vežiotis ir prižiūrėti.

Siuvant naujas vėliavas atsirado daugiau turinio. Vokietijoje, Kulmbacho vietovėje, Plasenbergo pilyje yra milžiniškas cinko figūrėlių muziejus, kurio prieangyje – plati 5 tūkst. figūrėlių Žalgirio mūšio diorama. Parengta ir knygutė su vėliavų brėžiniais bei aprašymais. Prie tradicinių Aukštaitijos (Lietuvos), Žemaitijos, Smolensko, Kijivo, Kremeneco, Podolės, Moldovos ir kitų vėliavų buvo nuoroda, kurios iš jų yra Lietuvos totorių ir kitų tautų iečių vėliavėlės. Totorių vėliavėlės ypač krito į akis, muziejuje lyg iš lėktuvo matoma panorama, sustabdyta kaip tik tą akimirką, kai Lietuvos ir Lenkijos pajėgos atliko vadinamą totorių manevrą, tą 1410-ųjų liepos 15 d. įtraukdamos kryžiuočius į spąstus ir nulemdamos mūšio baigtį.

Taip atsirado nemažas realaus dydžio, tiksliai pagal A. Radžiaus nuorodas pasiūtų vėliavų rinkinys. Labai gražus vaizdo įrašas išlikęs iš stovyklos „Rake“, kai skambant Budriūno maršui vėliavas nešė visas pulkas skautiško jaunimo. Taip pat 1988 m. jos buvo nuvežtos į tautinę skautų stovyklą Australijoje ir, iškabintos vėliavų aikštėje, labai papuošė iškilmes. Kuklesnės pirmojo rato vėliavos, paliktos Kanados lietuvių skautų „Romuvos“ stovykloje, kabėjo nuo lubų valgomojo salėje. 2000 m. jau beveik 55 vėliavų rinkinys pagarbiai iškabintas Vilniaus Chod-

kevičių rūmų – Paveikslų galerijos – kieme su atitinkamais užrašais. Vėliau jas nutarta patikėti Vytauto Didžiojo karo muziejui Kaune, iš kur kartais Kauno miestas pasiskolina šventei prie Kauno pilies.

Paskelbus, kad 2021-aisiais bus minimas Lietuvos totorių 700 metų jubiliejus, mano sesuo Marija Stankus-Saulaitė, kuri daug metų gilinasi į krikščionių ir musulmonų sąsajas, bendraudama su Vilniaus universiteto Turkų kalbos centro dėstytoja dr. Galina Miškiniene ir jos studentėmis, užsiminė, kad brolis turi atkurtų istorinių totorių vėliavų. Dėstytoja atėjo jų pamatyti, papasakojo apie vėliavas Trakų istorijos muziejui, kurio atstovai patys apžiūrėjo ir atrinko tinkamas totorių metų parodai.

Tų vėliavų devynios. Visų pirma, labai žaismingos šviesiai mėlynos ir geltonos totorių gairės, tinkamos ietims ar galinčios būti karių pulkelio vėliava (būtų gražu, jei Trakuose žirgyno jaunimas žalgiriškai prajotų su gairėmis rankose). Viena – Trakų vėliava iš Žalgirio laikų, o kita, vėlesnė, – Trakų vaivadijos 1660 m. vėliava. Muziejaus žmonės atrinko dar Aukštaitijos (Lietuvos) Vyčio vėliavą – paties Vytauto Didžiojo vėliavą, atkurtą iš Žalgirio laikų.

Totorių metų paroda Trakų pilyje prasidėjo 2021 m. rugsėjo 9 d. Pirmoje salėje buvo eksponuojami itin kruopščiai atlikti tradicinių totorių mečečių maketai, dokumentai, raštai, įvairūs daiktai, nuotraukos, pasakojantys apie įdomią totorių istoriją, tradicijas, papročius. Kitoje salėje – atkurtos devynios istorinės vėliavos, įskaitant penkias Žalgirio mūšyje plevėsavusias totorių gaires, ir daug didesnės, sudėtingesnės Trakų ir Vytauto Didžiojo vėliavos.

Reikėtų pridurti, jog tais laikais, kai visi meldėmės ir sielojomės, kad Lietuva vėl būtų laisva, JAV ir Australijos lietuvių skautų stovyklose ne tik istorinės vėliavos plevėsavo, bet ir pati Trakų pilis, pasitelkus nuotraukas bei brėžinius, buvo iš molio nulipdyta. Kultūros riterio žiedas yra ir pripažinimas asmenų, kurie per 45 metus prisidėjo prie istorinių Lietuvos vėliavų atkūrimo bei istorinės mūsų atminties saugojimo, ir padėka jiems. Ypač – Aleksui Radžiui, Ramutei Petrulienei, Ilonai Laucienei ir kitiems.

Dabar šios vėliavos laikomos Kaune, Tremtinių ir politinių kalinių sąjungos patalpose Laisvės alėjoje, kur renkasi ir skautai.

Ivars Juhņevičs, SJ, vasarą pašventintas kunigu!

Ivars Juhņevičs gimė 1985 m. Daugpilyje (Latvija). Baigė Jazepo Vytuolo (Jāzeps Vītols) Latvijos muzikos akademiją, dirbo Rygos Zolitūdės gimnazijoje bei Rygos katalikų teologijos seminarijoje. Į Jėzaus Draugiją tuometinėje Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijoje įstojo 2012 m. Naujokyną baigė Gdynėje, Lenkijoje. Studijavo filosofiją Krokuvoje. Po studijų grįžo į Latviją, kur dirbo „Marijos radijo“ programoje, rengė tinklalaidę „Malda su šv. Ignacu“, įsitraukė į Motinos Teresės seserų tarnystę vargšams. Po metų išvyko į Romą, kur dirbo Jėzuitų tarnyboje pabėgėliams (*JRS*), „Centro Astalli“. 2018–2021 m. studijavo teologiją Popiežiškajame Grigaliaus universitete Romoje. Nuo 2021 m. rugsėjo gyvena Rygos šv. Favro jėzuitų bendruomenėje, yra namų ministras. 2021 m. pradėjo projektą „Pray as you go“ latvių kalba „Lūgšana Ceļā“ (melstis kelyje), kaip diakonas patarnavo Rygos Sopulingosios Dievo Motinos bažnyčioje.

2022 m. birželio 25 d. Šv. Alberto pranciškonų bažnyčioje Rygoje, dalyvaujant gausiai susirinkusiems svečiams, Ivars Juhņevičs buvo įšventintas kunigu. Šventimus suteikė Rygos arkivyskupas Zbigņevs Stankevičs, koncelebravo vyskupas Andris Kravalis, Centrinės Europos jėzuitų provincijolas t. Bern-

hardas Bürgleris ir socijus t. Janas Roseris, atvykę iš Miuncheno, taip pat – Latvijos ir Lietuvos jėzuitai.

Savo homilijoje arkivyskupas pabrėžė, kad kunigas turi skelbti ne save ar savo pomėgius, o išlaisvinančią Evangelijos Naujieną. Čia svarbu ir išskleisti savo asmeninius talentus – Ivaras yra labai muzikalus ir technologiškai gabus, – ir kūrybiškai reaguoti į konkrečius poreikius. Arkivyskupas pasidžiaugė, kad sielovada Rygoje pasipildys talentingu jaunu kunigu, kuris aktyvus tiek rengiant kasdienius Šventojo Rašto mąstymus pagal „Pray as you go“ modelį, tiek kitose apaštalinėse tarnystėse, pvz., tarp rusakalbių katalikų, nes Ivaro gimtoji kalba yra rusų.

Per iškilmes Ivaro mama atnešė kunigo drabužį, kurį užvilko bičiulis kunigas. Per šv. Mišias grojo ir giedojo Ivaro šeima, nes mama yra muzikos mokytoja, o broliai ir seserys – profesionalūs muzikantai.

Po šventimų neopresbiteris Ivars Juhņevičs paskirtas Rygos katalikiškos gimnazijos kapeliono pareigoms. Jis toliau tęsia audioprojektą „Lūgšana Ceļā“ ir bendradarbiauja Latvijos *Caritas* organizacijoje, padėdamas pabėgėliams integruotis į Latvijos visuomenę.

Ivaro šventimuose dalyvavęs provincijolas t. B. Bürgleris, atsiliepdamas į vyskupų išsakytus Rygos arkivyskupijos sielovadinius poreikius, sutiko, kad jėzuitų namų vyresnysis t. Jānis Meļņikovs nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. taptų *Radijo Marija Latvija* direktoriumi, toliau tęsdamas savo doktorantūros studijas ir pagal galimybes – prieš trejetą metų pradėtą vaizdo ir garso tinklalaidžių (*podcast*) projektą „Eksperimentiniai pokalbiai“.

Trečiasis Rygos jėzuitų bendruomenės narys t. Tadeusz Ciéslak paskirtas Šv. Teresės parapijos, kurioje šiokiadieniais meldžiasi ir katalikiškos mokyklos bendruomenė, klebonu, taip pat laikinai eina *Ave, Marija* parapijos, kurios sielovada iki šiol buvo patikėta jėzuitams, klebono pareigas. *Ave, Marija* parapijos Jaunmarupėje projektas statyti bažnyčią kol kas įšaldomas, du kartus per mėnesį sekmadieniais Mišios bus aukojamos mokyklos patalpose. T. Tadeuszas taip pat tęsia Krikščioniškojo gyvenimo bendruomenės asistento tarnystę ir padeda įvairioms seserų kongregacijoms, aukodamas šv. Mišias, klausydamas išpažinčių.

Kviečiame prisidėti prie jėzuitų pagalbos Ukrainos žmonėms!

„Mums čia niekas nekainuoja: nemokame mokesčių už komunalinius patarnavimus, turime prieigą prie interneto, specialiai mums įrengtą virtuvę, skalbyklę, gavome drabužių vaikams, net dviratį dovanų; darbo dienomis gimnazijos valgykloje mums nemokamai duoda pietus, kurių dažnai užtenka ir vakarienei“, – pasakoja trisdešimtmetė dviejų mažamečių vaikų mama Anastasiia, nuo balandžio 18 d. drauge su dar keliomis moterimis iš Ukrainos gyvenanti ketvirtajame Vilniaus jėzuitų namų aukšte, kuris anksčiau buvo skirtas svečiams.

Pirmiausia ukrainiečius priėmė jėzuitai Šiauliuose. Rekolekcijų namų kambariuose, dalindamosi bendromis jėzuitų namų erdvėmis, įsikūrė ir iki šiol gyvena dvi karo pabėgėlių šeimos. Balandžio mėnesį trys vienos šeimos nariai apsigyveno Kauno jėzuitų namuose, o Vilniuje seserys eucharistietės priglaudė dviejų šeimų moteris su vaikais, iš viso šešis asmenis. Šiuo metu Vilniaus jėzuitų namuose gyvena trejetas suaugusių moterų ir penketas vaikų.

Kolegės ir likimo draugės Anastasiia ir Olesia

Nuo karo baisybių laikinai pasitraukusiems žmonėms nepakanka vien stogo virš galvos. Reikia ne tik įvairios pagalbos ieškant darbo ir įsikuriant, bet ir užmezgant socialinius bei bendražmogiškus santykius. Gražų pavyzdį atsiverdama bendrystei su karo pabėgėliais parodė Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios bendruomenė, dosniai atsiliepusi į Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* organizuojamą programą „Šeimų draugystė“: jėzuitų namų kieme surengė pikniką, kuriame šeimos susipažino su atvykusiaisiais, pradėjo bendrauti, kviesti į svečius, susidraugavo vaikai. Rugpjū

tį bendruomeniškiai ukrainiečius pakvietė į žygį po Vilniaus apylinkes, o rugsėjo 25-ąją, Pasaulinę pabėgėlių ir migrantų dieną, Šv. Kazimiero bažnyčioje arkivyskupas Gintaras Grušas aukojo šv. Mišias, vyko *Caritas* Užsieniečių integracijos centro organizuota šventė.

Neabejojame, kad dauguma žurnalo skaitytojų ir jėzuitų bičiulių remia karo siaubą patiriančius Ukrainos žmones. Šį kartą prašome finansinės paramos jėzuitams, kad mūsų bendruomenėse įsikūrusiems ukrainiečiams galėtume padėti tiek, kiek reikės.

Auką galima palikti aukų dėžutėse jėzuitų bažnyčiose arba pervesti į žurnale nurodytą banko sąskaitą (mokėjimo paskirtyje nurodant „Auka Ukrainos žmonėms“).

Dėkojame už jūsų dosnumą!

PRAŠOME AUKOTI

Lietuvos jėzuitų provincija
Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius
Juridinio asmens kodas 191893936
AB SEB banko kodas: 70440, BIC (SWIFT) – CBVILT2X
Sąsk. nr. LT34 7044 0600 0112 3231
Būsime dėkingi už paramą visoms jėzuitų veikloms.
Mokėjimo paskirtyje nurodykite, kam skiriate auką.
Telefonas pasiteirauti +370 5 212 17 15

AČIŪ!

Jėzuitai 2022 3 (4)

Išeina tris kartus per metus

Leidžia VšĮ Jėzuitų ekonomo tarnyba
Didžioji g. 34, LT-01128 Vilnius

Vyr. redaktorius
Vidmantas Šimkūnas, SJ

Redaktorė
Jūratė Grabytė

Dailininkė
Jūratė Karašauskienė

Stilistė
Eglė Gudavičienė

Tiražas – 1 tūkst. egz.

ISSN 2783-6150
eISSN 2783-719X

9 772783 615009

www.jezuitai.lt